

Studie- plan

For praktisk-kirkelig utdanning ved Kirkelig utdanningscenter nord (KUN)

Studieretning diakoni
Masteremne MADIA 410
30 studiepoeng

Vedtatt av KUNs styre 23.04.12.
Vedtatt av Diakonhjemmet Høgskole h-2012.

Gjelder fra høsten 2012. Revideringer august 2016.

Innholdsfortegnelse

1. Presentasjon av studiet	3
1.1 Om Kirkelig utdanningscenter nord	3
1.2 Kvalifikasjonskrav	3
1.3 Mastergrad i diakoni – KUN – VID/ MF/ MF	4
1.4 Mål for diakoniutdanningen ved KUN.....	5
1.5 Profilerings av studiet.....	6
2. Organisering av studiet.....	7
2.1 Målgrupper, opptaksgrunnlag og opptaksansvarlige	7
2.2 Heltids og deltidsstudium	7
2.3 Inndeling i delemner	7
2.4 Organisering av undervisningen	7
3. Delelmene	8
3.1 Oversikt over delemnene.....	8
3.2 Praktisk-kirkelig utdanning, studieretning diakoni, masterdelmemnene. 8	8
3.3 Studiets innhold og litteratur	9
MADIA 400 Introduksjon til studiet.....	9
MADIA 401 Gudstjeneste, kirkelige handlinger og kirkemusikk	11
MADIA 402 Kirke og samfunn	12
MADIA 403 Solidaritet og internasjonal kontekst.....	14
MADIA 404 Samarbeid, tverrfaglighet og ledelse	16
MADIA 405 Sorg og gravferd.....	17
MADIA 406 Diakoni og sjelesorg.....	19
MADIA 407 Praksis.....	21
3.4 Undervisnings- og læringsformer.....	22
3.5 Eksamens- og vurderingsordninger	22
4. Vedlegg.....	26

1. Presentasjon av studiet

1.1 Om Kirkelig utdanningscenter nord

Kirkelig utdanningscenter nord (KUN) gir praktisk-kirkelig utdanning på universitetsnivå. Senteret utdanner til tjeneste som diakon, kantor, kateket og prest i Den norske kirke i samarbeid med andre utdanningsinstitusjoner. Studiepoengene for masteremnene i diakoni gis av VID akademiske høyskole/ Det teologiske menighetsfakultet (MF).

KUN var en del av Praktisk teologisk seminar (PTS) i Oslo frem til 1.1.2017. Fra 2017 ble KUN en del av Den norske kirke.

Formålet for Kirkelig utdanningscenter nord (KUN) er:

- å gi praktisk-kirkelig utdanning til stillinger i Den norske kirke.
- å gi kvalifiserte og engasjerte medarbeidere som er forpliktet på kirkas oppdrag, bevisst på tverrfaglig samarbeid og kjenner kirkas hverdag.
- å gi studentene evne til å sette seg inn i og forholde seg til ulike kontekster med utgangspunkt i nordnorsk samfunns- og kirkeliv, hvor det samiske og kvenske har en tydelig plass.
- å bidra til rekruttering av kompetente medarbeidere til kirkelige stillinger, særlig i Nord-Norge.
- å bidra til personlig og åndelig utvikling hos studentene.
- å være et praktisk-kirkelig kompetansesenter i landsdelen som driver forsknings- og formidlingsvirksomhet med en særlig forpliktelse på samfunns- og kirkeliv i Nord-Norge.
- å støtte opp om ivaretagelse og utvikling av samisk og kvensk kirkeliv.

1.2 Kvalifikasjonskrav

Kravene til utdanning til diakon er bestemt i *Tjenesteordning og kvalifikasjonskrav for diakoner*, fastsatt av Kirkemøtet 20. november 2004, § 4 (utdrag):

§ 4 Kvalifikasjonskrav (utdrag)

Som diakon kan tilsettes person som har:

1. Mastergrad med:
  - a. Minst en 3-årig fagutdanning på høyskolenivå innen helsefag eller sosialfag, eller pedagogisk utdanning av minst 3 års varighet.
  - b. Utdanning i kristendomskunnskap tilsvarende minimum 30 studiepoeng
  - c. Praktisk-kirkelig utdanning med hovedvekt på diakoni og med veiledet praksis på til sammen minimum 30 studiepoeng.

eller:

2. Teologisk embetseksamen og praktisk-kirkelig utdanning med hovedvekt på diakoni og veiledet praksis på til sammen minimum 30 studiepoeng

eller:

3. Fast stilling som diakon i menighet, eller er vigslet som diakon.

Kirkerådet kan godkjenne at personer med annen faglig jevngod og relevant utdanning/praksis godkjennes som diakon.

KUN leverer den praktisk-kirkelige utdanningen i hht til tjenesteordningen § 4, pkt.1, avsnitt c.

1.3 Mastergrad i diakoni – KUN/ VID/ MF

VID/ MF og KUN har inngått en samarbeidsavtale om masterutdanningen. Studenter som søker seg inn på masterstudiet i kombinasjon KUN- VID/ MF, tar 30 studiepoeng praktisk kirkelig utdanning- studieretning diakoni på KUN. Disse emnene som i VID/ MFs utdanningsplan samlet blir kalt MADIA 410, utgjør 30 studiepoeng, og erstatter MADIA-460_1: Diakonalt arbeid, MADIA-580_1: Sjelesorg og MADIA-532_1: Ledelse i kirke og samfunn.

Mastergraden er rettet inn mot diakonstillinger i menighetene, men er også aktuell for stillinger i diakonale organisasjoner og institusjoner, i arbeid innen misjon og bistand, og for administrative og faglige ledere innen helse- og sosialsektoren. Mastergraden i diakoni er profesjonsbasert og gir opptaksgrunnlag til PhD – program.

Dersom man ønsker å ta studiet på deltid, kan man gjennomføre studiene på KUN over to semester først, og deretter følger kursene ved VID/ MF. Studenten fyller ut egen utdanningsplan ved VID/ MF i samarbeid med KUN.

På fulltid er diakonimasterstudiet inndelt i to studieår, hvert på to semester. Som deltidsstudium over 4 år kan studiet skjematisk settes opp som følger:

4. studieår: 1. semester	4. studieår: 2. semester
--------------------------	--------------------------

MADIA-599 (VID)/ AVH 5060 (MF): Masteroppgave, 30 sp	
3. studieår: 1. semester	3. studieår: 2. semester
<u>Valgemne:</u> 10 sp Fra DH, MF eller annen institusjon *Ett mulig valgemne MADIA 521 (VID): Diaconia in a global context, 5 sp	TEOL 5580/MADIA 532 (MF): Ledelse i kirken og verdibaserte organisasjoner
2. studieår: 1. semester	2. studieår: 2. semester
MADIA-455 (VID): Innføring i diakonivitenskap, 10sp DIA 5110 (MF): Diakoniens bibelske og teologiske grunnlag, 10 sp	MADIA-405 (VID): Metode, 10 sp DIA 5130 (MF): Etikk og verdier, 10sp
1. studieår: 1. semester	1. studieår: 2. semester
Studier ved KUN (Høst): MADIA 400: Introduksjon til studiet (for nye studenter) MADIA 401: Gudstjeneste, kirkelige handlinger og kirkemusikk MADIA 403: Solidaritet og internasjonal kontekst (alternerer med MADIA 402 Kirke og samfunn)	MADIA 404 Samarbeid, tverrfaglighet og ledelse MADIA 405 Sorg og gravferd MADIA 406 Diakoni og sjelesorg MADIA 407 Praksis (kan flyttes til 1. semester) Høst/ vår: 30sp

* Dersom delemnet MADIA 403: Solidaritet og internasjonal kontekst ikke går i løpet av studieåret på KUN, må studenten velge MADIA 521: Diaconia in a global context ved VID. MF (5 sp) som ett av to valgemner. Studenten kan ta et annet 5 sp emne ved DH, MF eller annen institusjon.

1.4 Mål for diakoniutdanningen ved KUN

Etter gjennomført praktisk-kirkelig utdanning skal studentene:

- ha en praktisk-kirkelig kompetanse som kvalifiserer for stillinger i menigheter, institusjoner og organisasjoner i Den norske kirke.
- ha tilegnet seg praktisk kirkelige kunnskaper, holdninger og ferdigheter som svarer til de krav og forpliktelser som yrkesutøvelsen setter.
- være i stand til å utøve sin tjeneste i en tverrfaglig og flerkulturell kontekst.
- ha tilegnet seg kunnskaper om samisk og kvensk kirkeliv.
- kunne analysere sitt arbeidsfelt ut fra et kultur- og samfunnskritisk perspektiv.

- ha innsikt i ulike sider av egen yrkesrolle .
- se sin yrkesutøvelse som en del av kirkas oppdrag som en åpen, bekjennende, misjonerende og tjenende folkekirke.
- være trygge i sin yrkesrolle i samarbeid med andre yrkesgrupper og kirkas medlemmer.
- ha kunnskaper om samarbeidspartnerne i menighet og samfunn og ferdigheter i samarbeid og konfliktløsning.
- kunne ta ansvar for fortsatt egen læring, personlig utvikling, selvrefleksjon og åndelig vekst.

1.5 Profilering av studiet

KUN tilbyr et undervisnings- og læringsmiljø hvor studenter tilknyttet de kirkelige profesjonene prest, kateket, kirkemusiker og diakon studerer sammen. De yrkesgrupper som siden skal arbeide sammen i kirkelige staber og fellesskap skal gjennom undervisningsfellesskapet utvikle forståelse og respekt for de ulike profesjonenes særlige kompetanse.

Undervisningen er organisert rundt sentrale praktisk-kirkelige problemstillinger som er felles for de kirkelige profesjonene, og som behandles som delemner i studiet. Disse introduseres i fellesundervisningen og utdypes for den enkelte profesjon i fagspesifikke grupper. Problemstillingene presenteres med utgangspunkt i relevant forskning og utdypes med utdanningsmetoder hentet fra relevant profesjonsutdanning. Studiet skal hjelpe studentene til å forholde seg til kirka som et arbeidsfelt for flere profesjoner og deres profesjonskunnskap, og gi dem grunnleggende redskap for å utvikle sin egen profesjonsidentitet i et tverrfaglig samarbeid. Læring mellom studentene er en viktig del av studiet.

Praksisperiodene utgjør en vesentlig del av studiet. Her skal studentene få en forståelse av lokal kontekst og egenart, av samspill og utfordringer i samarbeid mellom de kirkelige profesjonene. Gjennom praktiske oppgaver skal de bygge opp egne ferdigheter og reflektere over egne tankemønstre og handlingsmåter. Refleksjon over egen praksis skjer gjennom veiledning med lokal veileder og støttes gjennom nettbasert oppfølging av faglærer på KUN.

Respekt og forståelse for det lokale særpreg og stedets egenart står sentralt. Alle fagområdene vektlegger i stor utstrekning nordnorske perspektiver og tilnæringsmåter inspirert av kontekstuell teologi. Samisk og kvensk kirkeliv og kulturforhold får spesielt fokus. I forståelsen av kontekstualitet ligger også en kritisk refleksjon over kirkelig praksis. Studiet ønsker særlig å imøtekomme kirkas behov for rekruttering og kompetanseheving i Nord-Norge, og i samisk og kvensk kirkeliv spesielt. Derfor er studiet praktisk tilrettelagt i form av samlings- og it-basert undervisning.

Utdanningens særpreg kan sammenfattes med tre stikkord: tverrfaglighet, kontekstualitet og praksisnærhet.

2. Organisering av studiet

2.1 Målgrupper, opptaksgrunnlag og opptaksansvarlige

Praktisk-kirkelig utdanning for diakoner rettes mot personer som er under utdanning til diakon. En annen målgruppe er personer som er tilsatt i diakonstillinger i landsdelen og som mangler full diakonutdanning.

Utdanningen er bygd opp som ett emne på 30 studiepoeng med 7 delemner. Opptakskrav er bachelor eller minst 180 studiepoeng i helse- og sosialfag eller pedagogisk utdanning.

Innpasning i andre utdanningsløp for diakon er mulig i samsvar med institusjonenes innpasningsregler og Kirkerådets kvalifikasjonskrav (se ovenfor pkt. 1.2.). VID/ MF er ansvarlig for opptak i samråd med rektor på KUN.

2.2 Heltids og deltidsstudium

Praktisk-kirkelig utdanning- studieretning diakoni masteremne MADIA 410 (30 studiepoeng) tilbys som heltidsstudium integrert i Masterstudiet i diakoni ved VID/ MF. Det vil også være mulig å studere på deltid og ta studiet på KUN først i masterstudiet. Det er opptak høst og vår og studiet på KUN går vanligvis over 2 semestre.

2.3 Inndeling i delemner

Undervisningen bygges opp rundt delemner. Diakonistudenten følger 7 delemner, inkludert 5 ukers praksis i menighet/ institusjon. Mange undervisningstema blir behandlet under flere delemner. Når hvert delemne har en spesifikk målsetning skal denne forstås som målet innenfor dette emnet når studiet er avsluttet, ikke når undervisningsuken med mappekav er over.

2.4 Organisering av undervisningen

Studentene følger et samlingsbasert opplegg hvor de er sammen en uke for en mer intensiv undervisning i et delemne. I tillegg er det litteraturkrav og krav til forarbeid og etterarbeid i forbindelse med det aktuelle delemnet.

Studiet på KUN består av 6 ukesamlinger pluss 5 ukers praksis. Dersom man studerer på heltid, kommer studieuker ved VID/ MF i tillegg. Studentene følges over forholdsvis lang tid. Det betyr at undervisningen innbyr til prosessorientert læring. Undervisning og praksis er obligatorisk med krav om minimum 80 % frammøte pr undervisningsuke.

2.5 Vurderingsformer

Gjennom studiet på KUN møter studentene forskjellige vurderingsformer.

KUN vurderer studentene gjennom arbeidsoppgaver, undervisning og praksis i forhold til følgende kompetansefelt (som beskrevet i praksisdokumentet ved KUN):

- faglig kompetanse
- sosial kompetanse
- yrkesetisk kompetanse
- endrings- og utviklingskompetanse.

Studentenes egenvurdering og læringsmål relateres til de mål de selv har satt i samarbeid med faglærer ved oppstart og med praksisveileder ved starten av praksisperioden.

Studentene vurderes i forhold til kriteriene i følgende former:

- praksis bestått/ikke bestått
- mappe bestått/ikke bestått
- Hjemmeeksamen med karakter A-F

Praksisveileder anbefaler praksis til bestått/ ikke bestått, men det er rektor ved KUN som tar den endelige avgjørelsen.

3. Delelmnene

3.1 Oversikt over delemnene

Praktisk-kirkelig utdanning Master

MADIA 400 Introduksjon til studiet

MADIA 401 Gudstjeneste, kirkelige handlinger og kirkemusikk

MADIA 402 Kirke og samfunn/ MADIA 403 Solidaritet og internasjonal kontekst (alternerer annethvert år)

MADIA 404 Samarbeid, tverrfaglighet og ledelse

MADIA 405 Sorg og gravferd

MADIA 406 Diakoni og sjelesorg

MADIA 407 Praksis

3.2 Praktisk-kirkelig utdanning, studieretning diakoni, masterdelmemnene

Studiepoeng: 30

Ansvarlig avdeling: Kirkelig utdanningssenter nord, Tromsø

Stuedsted: Tromsø

Emneansvarlig: Universitetslektor Line M. Skum

E-postadresse: line.m.skum@uit.no

Undervisningsspråk: Norsk

Adgang til undervisning: Forelesninger er åpne.

Opptakskrav:

Graden bygger på et av følgende fullførte utdanningsløp, Jfr. Forskriftens § 5:

- bachelorgraden

- cand. mag.-graden

- annen grad eller utdanningsløp av minimum 3 års omfang

- utdanning som i henhold til § 48 i Lov om universiteter og høyskoler er godkjent som jevngrad med overnevnte grader eller utdanningsløp

Grader og utdanninger skal være innenfor fagområdene helse- sosial - eller praktisk pedagogisk virksomhet.

Anbefalte forkunnskaper: Kjennskap til tjenesteordningene i Den norske kirke, Plan for diakoni i Dnk.

Felles mål for alle studieretninger: Studenten skal ha tilegnet seg kjennskap til organisasjon, arbeidsoppgaver, og utøvende praksis i Den norske kirke, med særlig henblikk på egen yrkesprofesjon. Studenten skal ha lært å lese den lokale kontekst som premissleverandør for kirkelig arbeid i et kritisk og handlingsrettet perspektiv. Studenten skal ha tilegnet seg metodikk og kunnskap om tverrfaglighet.

Læringsutbytte

Studenten skal etter endt praktisk kirkelig utdanning :

- ha utviklet ferdigheter, holdninger og kunnskap for, på en kontekstuell måte, kunne ivareta lederoppgaver i kirkens diakonale omsorgsarbeid.
- kunne lede oppfølgingen av frivillige og samarbeide med andre aktører innen helse- og sosialsektoren, samt utføre forkynnelse, gudstjenestearbeid, kirkelige handlinger og sjelesorg..
- ha innsikt i det rettslige rammeverket for kirkelig virksomhet og diakonal virksomhet.
- kjenne de viktigste reformer og planer i Den norske kirke.
- ha redskaper til å etablere sammenheng mellom diakonal teori og kirkelig praksis i Den norske kirke som en åpen, bekjennende, misjonerende og diakonal folkekirke.
- ha et reflektert forhold til egen praksis og identitet som diakon.
- inneha kompetanse til å organisere, lede og samarbeide i en religiøst og kulturelt sammensatt folkekirkelig kontekst og et tverrfaglig fagmiljø.
- inneha liturgisk kompetanse til å kunne inneha liturgiske funksjoner i gudstjenester.
- ha tilegnet seg kontekstuelle redskaper, kunnskaper og holdninger til å møte nordnorsk kirkeliv, inklusive samisk og kvensk kirkeliv.
- kjenne til viktige utfordringer fra den globale konteksten, særlig fra kirker i Sør og kirker i land med urbefolkninger.

Nivå: Master

3.3 Studiets innhold og litteratur

Litteraturlistene vil kunne bli revidert helt fram til studiestart. Det totale antall sider er 2100 sider og skal fordeles på de ulike delemnene. Bøker/artikler merket med rødt er anbefalt kjernelitteratur.

MADIA 400 Introduksjon til studiet

Introduksjon til studiet er for nye studenter på KUN og varer 3 dager. Introduksjonsuka gjennomføres både i august og i januar.

Mål:

Studenten skal kjenne til studieopplegget, studieplan, praksisdokument og arbeid med mappekav samt være introdusert til KUNs tenkning omkring gudstjenestelig arbeid og begrepene tverrfaglighet, kontekstualitet og praksisnærhet. Introduksjonsuken skal også gi en innføring i diakonens og diakoniens rolle i Den norske kirke.

Læringsutbytte:

Etter gjennomført delemne skal studentene

- ha fått et førsteinntrykk av rollen som liturg/medliturg i gudstjenestelig sammenheng.
- være introdusert for problemstillinger knyttet til diakonens yrkesforståelse og tjenesteordning.
- ha kunnskap om og kunne bruke den elektroniske læringsplattformen Fronter.

Læringsinnhold:

- Introduksjon til diakoni, tjenesteordninger i Dnk, kontekstualitet, kirke og samfunn.
- Nordnorsk kontekst og “de tre stammers møte”.
- Grunnleggende liturgiske øvelser.
- Opplæring i Fronter.

Læringsaktiviteter:

Undervisningen veksler mellom tverrfaglige forelesninger, liturgiske øvelser, samtaler og undervisning i profesjonsgrupper.

Studenten skal levere og få godkjent læringsmål for studiet på KUN og ha gjennomført liturgisertifikat.

Vurderingsordning:

Det forutsettes minst 80% fremmøte for å få godkjent delemnet. Læringsmål på 600 ord (+/- 10%) må være innlevert og godkjent innen gitt frist.

Litteratur (105s):

- Dietrich, Stephanie: “Forståelsen av diakontjenesten i Den norske kirke” i: Dietrich, Stephanie, Korslien, Kari, Nordstokke, Kjell (red): *Diakonen-kall og profesjon*, s. 111-126. Trondheim: tapir akademisk forlag 2011. 15s
- Jordheim, Kari: “Diakon i menighet” i: Dietrich, Stephanie, Korslien, Kari Karstud og Nordstokke, Kjell (red). *Diakonen- kall og profesjon*. Trondheim: Tapir akademisk forlag 2011, s. 15-25. 10s
- Jordheim, Kari: “Plan for diakoni i Den norske kirke – en presentasjon”. i: Johannessen, Kai Ingolf, Kari Jordheim og Kari Karsrud Korslien (red). *Diakoni en kritisk lesebok*. Trondheim: tapir akademisk forlag 2009, s. 13-27. 14s
- Lægdene, Stig: ”Praktisk kirkelig teologi – nedenfra” i: Lægdene, Stig (red): *Praktisk kirkelig årbok 2008. Praktisk kirkelig teologi- nedenfra*. Hasvik. 2008. Brøytebil forlag, s. 7-20. 13s
- <https://uit.no/Content/310101/2008%20PDF%20fil%20Praktisk%20kirkelig%20teologi%20nedenfra.pdf> 14s
- Meistad, Tore: ”Kristendommens historie i Nord-Norge gjennom tusen år” i: *Den kircke har noget at sige. Dåp og kristning i 1000 år. Festskrift for kirken i Hålogaland 999-1999*. Alta. 1999, s. 23-62. 39s

MADIA 401 Gudstjeneste, kirkelige handlinger og kirkemusikk

Mål:

Studentene skal ha kjennskap til de viktigste gudstjenesteliturgiene i Den norske kirke og til grunntrekkene i høymesseliturgien. De skal ha kjennskap til de ulike profesjonenes gudstjenestelige funksjoner og oppgaver.

Læringsutbytte:

Studentene skal:

- kunne samarbeide om gudstjenesten i en tverrfaglig gruppe.
- kunne utføre enkelte liturgiske ledd i høymessen på norsk og samisk.
- ha en forståelse for gudstjenesten som hellig handling.
- ha forståelse for gudstjenesten som diakonal arena.
- ha elementær kunnskap i faget hymnologi, og kunne redegjøre for kirkeårets oppbygging.
- ha kunnskap om diakoni og samfunn.

Læringsinnhold:

- Diakonens og diakoniens plass i gudstjenesten og i samfunnet
- Gudstjenestens dramaturgi
- Gudstjenesteverksted som metode
- Kontekstuelle gudstjenester og salmer
- Samiske høymesseliturgier
- Kirkeåret
- Messeordinarium
- Innføring i hymnologi
- Gudstjenestereform og liturgisk arbeid
- Sansene i kirkerommet
- Barn og gudstjeneste
- Forbønns-gudstjeneste
- Andakt

Læringsaktiviteter:

- Gudstjenesteøvelser
- Forelesninger
- Øvelser i sang og kroppsspråk
- Gruppearbeid

Vurderingsordning:

Det forutsettes minst 80% fremmøte. Tematisk liturgi 1000 ord (+/- 10%) må være levert og godkjent innen gitt frist.

Litteratur (430s):

Eide, Sindre: *Handling og bønn må bli ett. Sammenhengen mellom liturgi og diakoni i gudstjenestelivet i kirkelyden*. Stavanger: Eide forlag 2013. 71s
Elleverson, Karl-Gunnar: *Handbok i liturgik*, Stockholm, Verbum 2003. s 9-82. 73s

FRA: Johannessen, Kai Ingolf, Kari Jordheim og Kari Karsrud Korslien (red): *Diakoni en kritisk lesebok*, Trondheim: tapir akademisk forlag 2009.

- * Dietrich, Stephanie: Diakontjenesten i Den norske kirke i et økumenisk perspektiv 22s
- * Johannessen, Kai Ingolf: Diakontjenestens plassering i kirken. 14s

Lægdene, Stig: «Samfunnet i gudstjenesten» i: Lægdene, Stig: *Samfunnet i gudstjenesten. Praktisk kirkelig årbok 2009*. Tromsø: Kirkelig utdanningscenter i nord.

<https://uit.no/Content/310099/%C3%85rboka%20i%20PDF-fil.pdf> , s. 9-23. 14s

Lægdene, Stig og Stenvaag, Hanne: Salmebokreformen og kjønnsinkluderende språk i St.

Sunniva, Tidsskrift for kvinnelig teologforening nr. 2/2012. 19 s

Modeus, Martin: *Mänsklig gudstjenst. Om gudstjänsten som relation och rit*. Stockholm:

Verbum 2005, 15-89, 173-217 118s

Norges KFUK/KFUM: *Barn og gudstjeneste*. Stavanger: Cantando 2004 s. 59-70, 97-106.

20 s

Nordstokke, Kjell: *Det dyrebare mennesket. Diakoniens grunnlag og praksis*. Oslo: Verbum.

2002, s.10-89. 79s

MADIA 402 Kirke og samfunn

Emnet undervises alternerende med MADIA 203 Diakoni og internasjonal kontekst.

Mål:

Delemnet skal gi studentene innsikt i ulike former for kontekstuelle modeller. Studentene skal kunne utforme liturgiske uttrykk i dialog med lokale tradisjoner og kunne reflektere over sin egen rolle som diakon i et lokalsamfunn og i samarbeidsrelasjoner i kirke og samfunn.

Læringsutbytte:

Studentene skal:

- ha kunnskap om kontekstuelle modeller.
- kunne reflektere over diakonens rolle i kirke og samfunn.
- kunne anvende kontekstuell teori på en konkret kontekst.
- kunne drøfte og vurdere ulike praktisk-kirkelige tilnæringsmåter i et lokalsamfunn.
- ha kunnskaper til å møte samisk kirkeliv og samisk kristen tro.
- ha kjennskap til globalisering.
- ha kjennskap til samfunnsengasjert musikk/ salmer.

Læringsinnhold:

- Kontekstuell teologi
- Diakonale tradisjoner og velferdsstatens fremvekst
- Internasjonal diakoni
- Nordkalotten som multietnisk og flerkonfesjonell kontekst
- Læstadianisme i dag; utfordringer og problemstillinger
- Makt og avmakt, inkludering og integrering
- Velferdssamfunnet og omsorgsbegrepet
- Fornorskning og forsoning

Læringsaktiviteter:

- Forelesninger
- Praktiske øvelser og sang
- Samtale og diskusjon

- Gruppearbeid
- Case
- Ekskursjon

Vurderingsordning:

Det forutsettes minst 80% fremmøte. Faglig essay over en gitt problemstilling på 2000 ord (+/- 10%) må være levert og godkjent innen gitt frist.

Litteratur (725s):

- Angell, Olav Helge: «Diakoni som røyst» i: Johannessen, Kai Ingolf, Kari Jordheim og Kari Karsrud Korslien (red): *Diakoni en kritisk lesebok*, Trondheim: tapir akademisk forlag 2009. 16s
- Angell, Olav Helge: *Kyrkja som velferdsaktør. Religiøst forankra institusjonsverksemd i helse- og sosialsektoren: Institusjonsdiakonien i Noreg, 2010.* 22s
<https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/98591/Institusjonsdiakoni%20-%20rapport%202010.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Angell, Olav Helge: "Diaconia as social action", i: Sørbye, Liv Wergeland (red.): *Norske virkeligheter – diakonale utfordringer*. Tapir Akademisk forlag 2000, s. 19 – 29 10s
- Bevans, Stephen B: *Models of contextual Theology*. New York, Orbis books 1996. 146s
- Fiorenza, Elisabeth Schüssler: "Waiting at Table: A Critical Feminist Theological Reflection on Diaconia" i Greinacher, Norbert; Mette, Norbert: *Diakonia – Church for the others*, T.&T.Clark LTD, Edinburgh 1988, s 84 – 94. 10 s
- Haugen, Hans Morten: "Vern om skaperverket", i: *Diakoni- en kritisk lesebok*, Trondheim: Tapir akademisk forlag, s. 103-118. 15s
- Johnsen, Tore: *Sámi luondduteologiija. Samisk naturteologi – på grunnlag av nålevende tradisjonsstoff og nedtegnede myter*. Tromsø. Stensilserie D NR 04. 2005. 117s
- Korslien, Kari Karsrud, Jordheim, Kari: *Diakoni og samhandling*. VID/ MF 2010
https://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/98583/KariRapport_elektroniskVersjon_NY.pdf 25s
- Kristiansen, Roald: "Religion i kontekst. Bidrag til en nordnorsk teologi". Kult skriftserie nr 49. Oslo. Norges Forskningsråd 1996. 190 s
- Leirvik, Oddbjørn: "Det nye religiøse Norge" i: *Religionspluralisme. Mangfold, konflikt og dialog i Norge*, Oslo: Pax 2007 40s
- FRA** Malmbekk, S mfl. (red): *Et hellig land for Gud*. Ravnetrykk, Tromsø 2004:
- *Drivenes, Einar-Arne: "Kirka og fornorskningspolitikken." 12s
  - *Kristiansen, Roald: "Læstadianismen, kirken og samene". 12s
  - *Steffensen, Rolf og Mathisen Heidi: "Trosopplæring på nordnorsk grunn". 11s
- Niemi, Einar. "Kvenene – fra innvandrere til utvandrere" I *Innsyn i kvensk historie språk og kultur. Seminarrapport Tromsø mars 2002*, red. Reidun Mellem, Hansnes: *Norske kveners Forbund/Ruija Kveeniliitto*. Trykksak leverandøren, 2002. 16s
- Nergård, Jens-Ivar: "Når slutter en koloniprosess" i: Jentoft, S, Nergård, J-E, Røvik, Kjell Arne (red): *Hvor går Nord-Norge? Tidsbilde fra en landsdel i forandring*, Orkana Akademisk, Stamsund 2011, s.119-128. 9s
- FRA:** Norderval, Øyvind og Nesset, Sigmund (red): *Vekkelse og vitenskap*. Ravnetrykk, Tromsø, 2000:
- *Bolle, Roald: "Læstadianismen i det moderne samfunn". s 138 – 155. 17 s

- *Drivenes, Einar-Arne og Niemi, Einar: "Også av denne verden? Etnisitet, geografi og læstadianisme mellom tradisjon og modernitet". s 156 – 186. 30s
- Olstad, Knut. "Kirken og fornorskingspolitikken overfor kvenene i mellomkrigstida" I *Innsyn i kvensk historie språk og kultur. Seminarrapport Tromsø mars 2002*, red. Reidun Mellem, Hansnes: *Norske kveners Forbund/Ruija Kveeniliitto*. Trykksak leverandøren, 2002. 19s
- Pedersen, Paul og Høgmo, Asle. *Sápmi slår tilbake. Samiske revitaliseringsprosesser i siste generasjon*, Karasjok: CalliidLagadus, 2012, 59 -89. 30s
- Røvik, Kjell Arne. "Exit Nord-Norge? Lange linjer i landsdelens utvikling" I *Hvor går Nord-Norge? Tidsbilder fra en landsdel i forandring*, red. Svein Jentoft, Jens-Ivar Nergård og Kjell Røvik, Stamsund: Orkana akademisk, 2013. 17s
- Schmidt, Ulla: "Norge: et religiøst pluralistisk samfunn?" i: Botvar, P.K./Schmidt, U.: *Religion i dagens Norge. Mellom sekularisering og sakralisering*. Oslo: Universitetsforlaget 2010, s. 25-43. 18s

MADIA 403 Solidaritet og internasjonal kontekst

Emnet undervises alternerende med MADIA 402: Kirke og samfunn. KUN har inngått et samarbeid med Kirkens Nødhjelp om å utvikle deler av emnet.

Mål:

Studenten skal kunne gjøre rede for aktuelle sider ved Den norske kirkes engasjement i internasjonal diakoni, samt kunne drøfte økumeniske/interreligiøse eller internasjonale sosialetiske problemstillinger selvstendig med utgangspunkt i gjeldende Plan for diakoni i Den norske kirke.

Læringsutbytte

Studentene skal:

- i samarbeid med de øvrige profesjonene kunne lede internasjonalt arbeid i menigheten.
- kunne drøfte internasjonale utfordringer i egen yrkessammenheng.
- kunne knytte sammen lokal og internasjonal diakoni.

Læringsinnhold

- Internasjonal diakoni
- Globalisering og kontekstualitet
- Forkynnelse til oppbrudd
- Frigjøringspedagogikk
- Solidaritetsgudstjeneneste
- Praktisk-kirkelige utfordringer i religiøs dialog

Læringsaktiviteter

- Forelesninger
- Gruppearbeid
- Sang og liturgi
- Seminar

Vurderingsordning

Det forutsettes minst 80% fremmøte. Faglig essay 2000 ord (+/- 10%) må være levert og godkjent innen gitt frist.

Litteratur (883s):

Amesbury, Richard and Georg M. Newlands (2008). *Faith and human rights: Christianity and the global struggle for human dignity*, Fortress Press, Minneapolis, s. 23-42. 59-127. 88s

Angell, Olav Helge: «Diakoni som røyst» i: Johannessen, Kai Ingolf, Kari Jordheim og Kari Karsrud Korslien (red): *Diakoni en kritisk lesebok*, Trondheim: tapir akademisk forlag 2009.

Bevans, Stephen B: *Models of contextual Theology*. New York, Orbis books 1996. 146s

Døhlie, E. og Askeland, G. Aga: "Kultur og språk. Innfallsvinklar til internasjonalt sosialt arbeid". I: E. Døhlie og G. Aga Askeland (red): *Internasjonalt sosialt arbeid. Innsats på andres arena*, Oslo: Universitetsforlaget. 2006, s. 41-54. 13s

FRA: Henriksen, Jan Olav og Sommerfeldt, Atle (red.): *Det umulige nåløyet. Fattigdom og rikdom i Norge i et globalt perspektiv*. Gyldendal akademisk forlag. Trondheim 2005:

* Berge, Gweneth: "Fattigdom og rikdom i den globale storby – menneskeverd som veikart for handling". 18s

* Fretheim, Kjetil og Henriksen, Jan Olav: "Velstand, velferd og veldedighet – perspektiver på de rike og de rikes rikdom". 11s

* Fretheim, Kjetil og Thorbjørnsen, Svein Olaf: "Fattigdomsgrense, grådighetsgrense og forvalteretikk – noen etiske perspektiver". 12 s

* Heiene, Gunnar: "Fattigdom og rikdom i kirkehistorisk perspektiv" 23s

* Henriksen, Jan Olav: "Skam og begjær – en kulturanalytisk inngang til rikdom og fattigdom". 15s

Leirvik, Oddbjørn: *Religionsdialog på norsk*. Pax forlag, Oslo 2001. 277s

LWF: *Diakonia in Context - Transformation, Reconciliation, Empowerment*, The Lutheran World Federation (LWF) Department for Mission and Development 2009.

<https://www.lutheranworld.org/sites/default/files/DMD-Diakonia-EN-low.pdf> s. 8-92. 84s
(finnes også i norsk versjon: Nordstokke, Kjell (red.): *Diakoni i kontekst: Forvandling, forsoning, myndiggjøring*. Geneva: LWF. Norsk utgave 2010 med tillatelse fra LWF).

Myers, Bryant (2011). *Walking with the Poor: Principles and Practices of Transformational Development*, Maryknoll: Orbis, s. 152-197. 45s

Nordstokke, Kjell: "Internasjonal diakoni" i: Johannessen, Kai Ingolf, Jordheim, Kari og Korslien, Kari Karsrud (red): *Diakoni en kritisk lesebok*. Tapir akademisk forlag, Trondheim 2009, s. 69-85. 16s

Pogge, Thomas W: "What is global justice?" Oslo 2003. Lastes ned fra 14s
http://pages.uoregon.edu/koopman/courses_readings/pogge_what_is_global_justice.pdf

FRA: Sommerfeldt, Atle (red): *Tro til handling. Sammen for en rettferdig verden*. Verbum, Oslo 2012:

*Sommerfeldt, Atle: "Globale utfordringer – spesialisert diakoni som kirkens svar". 47s

*Sommerfeldt, Atle: "Diakonale endringsstrategier – myndiggjøre og utfordre". 23s

*Johnsen, Tore: "Klimaendringer og behovet for et økologisk teologisk paradigme sett i et urfolksperspektiv". 15s

World Council of Churches: *Theological Perspectives on Diakonia in 21st Century*. Colombo 2012. <https://www.oikoumene.org/en/resources/documents/wcc-programmes/unity-mission-evangelism-and-spirituality/just-and-inclusive-communities/theological-perspectives-on-diakonia-in-21st-century> 3s

Trygve Wyller: "Heterotopisk diakoni. Diakoni i spenningen mellom kall og profetisme". I: *Kirke, protestantisme og samfunn. Festskrift til professor dr. Ingun Montgomery*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag 2006, s. 309-325 16s

Aano, Kjetil: "Økoteologi og kristen misjon" i: Tomren, Tom Sverre (red): *Økoteologi. Kontekstuelle perspektiver på miljø og teologi*. Tapir forlag, Trondheim 2007, s. 161-178. 17s

MADIA 404 Samarbeid, tverrfaglighet og ledelse

Mål:

Studentene skal kjenne til teoretiske perspektiver på tverrfaglig samarbeid samt kunne beskrive egen praksis på bakgrunn av disse. Studentene skal ha innblikk i hvordan diakonens faglige ledelse kan utøves sammen med ansatte og frivillige medarbeidere.

Læringsutbytte

Studentene skal:

- kjenne til diakonens lederrolle og ha innsikt i personlige styrker og utfordringer som ledere.
- ha kunnskap om forebygging og håndtering av konflikter i arbeidslivet.
- ha et profesjonelt forhold til den makt som følger med rollen som diakon.
- ha kjennskap til forvaltningslov, arbeidsmiljølov samt strukturer i Den norske kirke.
- skal kjenne til ansettelsesforhold, tjenesteordninger og arbeidsvilkår til de forskjellige kirkelige yrkene.

Læringsinnhold

- Tverrfaglighet og flerfaglighet
- Ledelse av frivillige
- Samarbeid i staber
- Makt, kjønn, kultur og ledelse
- Tjenesteordning
- Yrkesetiske retningslinjer
- Lederrollen
- Diakonal yrkesidentitet og samarbeid

Læringsaktiviteter

- Forelesninger
- Arbeid med case
- Gruppearbeid

Vurderingsordning

Det forutsettes minst 80% fremmøte. Refleksjonsnotat med drøfting av diakonens lederrolle 800s (+/- 10%) må være levert og godkjent innen gitt frist.

Litteratur (940s):

- Angell, O. H. (2011). Kva tyder diakonen for den lokale diakonien? Samanhengen mellom diakonal profil og det å ha diakon i norske kyrkjelydar. Halvårsskrift for praktisk teologi, 28(2). 85s
- Askeland, Grimstad, Hougsnæs, Lande: *Ledelse i kirken – en artikkelsamling*. Oslo: KA 2003, s. 93 – 178. 128s
- Christoffersen, Svein Aage (red): *Profesjonsetikk*. Universitetsforlaget 2005. 128s
- FRA: Johannessen, Kai Ingolf, Kari Jordheim og Kari Karsrud Korslien (red): *Diakoni en kritisk lesebok*, Trondheim: Tapir Akademisk Forlag 2009.
- *Johannessen, Kai Ingolf : “Diakontjenestens plassering i kirken” 14s
- *Stifoss-Hanssen, Hans: “Når verden raser sammen. Diakonien sin identitet, ritualer som diakoni, og diakonens yrkesrolle”. 11s
- Fretheim, Kjetil (2014). *Ansatte og frivillige. Endringer i Den norske kirke*. Oslo: IKO:
- Fretheim, Kjetil: «Kirke i Norge», s. 23-40. 17 s
  - Fretheim, Kjetil: «Ansatte og frivillige», s. 41-56. 15 s
  - Fretheim, Kjetil: «Nye roller på kirkefeltet», s. 121-131. 10 s
- Jordheim, Kari (2010). *Diakoni og samhandling: diakonifaglig innspill til Samhandlingsreformen*. Oslo: Diakonhjemmet Høgskole.
- http://brage.bibsys.no/xmlui/bitstream/handle/11250/98583/KariRapport_elektroniskVersjon_NY.pdf?sequence=1&isAllowed=y 28s
- Jørgensen, Knud (2013): *Equipping for Service: Christian Leadership in Church and Society*. Eugene: Wipf & Stock Publishers. 152s
- Jørgensen, Ove Virik: ”Jus i konfliktsaker” i: Grimstad, Frank (red) *Konflikter i kirken*. KA perspektiv nr 02/2002, s 124 – 149. 25s
- Kirkhaug, Rudi (2013). *Verdibasert ledelse*. Oslo: Universitetsforlaget, s. 11-37,56-141,177-209. 143s
- Magerøy, N.M. (2001). “Kva er planlegging” i: Askeland, H. (red.): *Planlagt utvikling. En veileder for lokalt kirkelig planarbeid*. Oslo: Kirkens arbeidsgiverorganisasjon. 10s
- Lauvås, Kirsti og Lauvås, Per. *Tverrfaglig samarbeid – perspektiv og strategi*”. 2. utg. Oslo: Universitetsforlaget, 2004. 264s
- Rustad, H. og Vatn, G.Å.: “Tverrfaglighetens flerstemmige klangbunn. Et språkvitenskaplig perspektiv på tverrfaglighet og samhandling” i: Fyhn, H. (red.): *Kreativ tverrfaglighet. Teori og praksis*. Trondheim: Tapir Akademisk Forlag, 2009. s. 17-35. 18s
- Stenvaag, Hanne: “Kirkeasylets teologi- nedenfra” i: Lægdene, Stig (red): *Praktisk kirkelig årbok 2008. Praktisk kirkelig teologi- nedenfra*. Brøytebil, Hasvik 2008. s 21 – 40 20 s
- <https://uit.no/Content/310101/2008%20PDF%20fil%20Praktisk%20kirkelig%20teologi%20nedenfra.pdf>

MADIA 405 Sorg og gravferd

Mål:

Studenten skal kjenne kirkelige/åndelige og folkelige ritualer rundt sorg og død og viktige trekk fra deres historie. De skal ha kunnskap om ulike liturgier og forkynnelse ved gravferd samt nordnorske og samiske tradisjoner knyttet til død og gravferd.

Læringsutbytte

Studentene skal:

- kunne forberede begravelse i samarbeid med kirkemusiker og ha kunnskap om kriseintervensjon.
- ha noe innsikt i sorgens ulike ytringsformer og sorgprosesser.
- vite hvordan dødsbud, soknebud og syning gjennomføres.
- kunne møte mennesker i krise knyttet til sorg og tapsopplevelser ved dødsfall med empati og respekt.

Læringsinnhold

- Sorg og samfunn
- Barn og sorg
- Sorggrupper
- Sørgesamtalen
- Sjelesorg i møte med sørgende
- Syning
- Gravferdsliturgien og forkynnelse ved gravferd
- Katastrofehåndtering
- Selvmord
- Samarbeid med politi og begravelsesbyrå
- Musikk og salmer ved gravferd

Læringsaktiviteter

- Forelesninger
- Gruppearbeid
- Møte med sykehusprest, politi og begravelsesbyrå
- Gudstjenesteforberedelse og gjennomføring eller deltakelse på gudstjeneste
- Besøk på sykehuskapell og syningsrom

Vurderingsordning

Det forutsettes minst 80% fremmøte. Litteraturkommentar 800 ord (+/- 10%) må være levert og godkjent innen gitt frist.

Litteratur (736s)

- Bugge, Renate Grønvold. *Når krisen rammer barn og unge*, kap. 3-11. Kristiansand: Høgskoleforlaget. 2008. 90s
- Danbolt, Lars Johan: *Den underlige uka. De sørgende og begravelseriten*, Oslo, Verbum 2002. 125s
- Dyregrov, Atle. *Sorg hos barn. En håndbok for voksne*. Bergen: Fagbokforlaget 2006, s. 15-112. 97s
- Dyregrov, Atlem Johnsen, Iren, Dyregrov, Kari (red.): *Hvordan lede sorggrupper. En håndbok for sorggruppeveiledere. Oslo: Abstrakt forlag 2012.* 93s

- Gustavsson, Anders: "Rituella markeringar vid momentan död i vår tid" i: Amundsen, Arne Bugge, Hodne, Bjarne, Øhrvik, Ane (red.): *Ritualer. Kulturhistoriske studier*. Oslo: Universitetsforlaget 2006, s. 199-222 24 s
- Holtermann, H, Malmbekk, S.: "Når havet blir gravplass. Teologiske, kulturelle og psykologiske momenter til forståelsen av havet som gravplass". I: Stein Conradsen (red.): *Kirka på vårres sted. Konferanserapport fra Rønvik 99*, s. 93 – 117 24s
- Leenderts, T. A. *Når glassflaten brister. Om brytningen mellom livet og troen*. Oslo: Verbum. 2005, s.188-327. 139s
- FRA: Lægdene, Stig (red): *Praktisk-kirkelig årbok 2009. Samfunnet i gudstjenesten*. Brøytebil forlag, Hasvik 2009:
- *Brun, Evy: "Små føtter – dype spor" 19s
  - *Røen, Ingebrigt: "Mor kjem med dotter si som skal døy. Ei uventa hending i gudstenesta. Forteljing og refleksjon." 7s
- <https://uit.no/Content/310099/%C3%85rboka%20i%20PDF-fil.pdf>
- Mehlum, Lars (red.) (1999). *Tilbake til livet. Selvmordsforebygging i teori og praksis*. Kristiansand: Høyskoleforlaget AS, s. 59-81,132-157. 47s
- Myrvoll, Marit: "*Bare gudsordet duger. Om kontinuitet og brudd i samisk virkelighetsforståelse*", Universitetet i Tromsø 2010, s. 159-190. 31s
- Okkenhaug, Berit. *Når jeg ser ditt ansikt. Innføring i kristen sjelesorg*. Oslo: Verbum 2002 s. 214-228. 14s
- Stroebe, M. og Shut, H.: *The dual process model of coping with bereavement: rationale and description*. Death Studies, 1999, 23:3, 197-224.
- <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/074811899201046> 26s

MADIA 406 Diakoni og sjelesorg

Mål:

Studentene skal ha tilegnet seg kunnskap om sjelesorgens grunnlag og ulike metodiske tilnærminger, slik at de kan gjennomføre sjelesørgeriske samtaler med voksne, barn og ungdom. Studentene skal kjenne til viktige rituelle elementer i diakoni og sjelesorg (skriftemål, soknebud, nøddåp).

Læringsutbytte

Studentene skal:

- ha tilegnet seg kunnskaper, holdninger og ferdigheter som gjør studenten i stand til å utøve sjelesorg som en del av sitt profesjonelle arbeid.
- kjenne til aktuelle kirkelige planer for diakoni og deres historie.
- kjenne til betydningen av språklig og kulturell bakgrunn i sjelesørgerisk arbeid.
- kjenne til viktige grenser for sjelesorgen, yrkesetiske problemstillinger, og sjelesørgerens muligheter for støtte og veiledning.
- kunne vurdere egne evner og begrensninger som sjelesørger.

Læringsinnhold

- Sjelesorgens grunnlag og grenser

- Sjelesorg og eksistensielle spørsmål
- Sjelesorg og spiritualitet
- Folkereligiøsitet og nyreligiøsitet
- Menneskesyn, samfunnssyn og forforskning
- Ritualer

Læringsaktiviteter

- Forelesninger
- Rollespill
- Gruppearbeid
- Ekskursjon

Vurderingsordning

Det forutsettes minst 80% fremmøte. Utdrag fra en sjelesørgerisk samtale fra praksisperioden eller fra eget arbeid med refleksjon, 800 ord (+/- 10%) må være levert og godkjent innen gitt frist.

Litteratur (948s):

- Andersen, Oddvar: "Kirken og samene. Identitet og forsoning" i: Malmbekk, S. (red.): *Et helligt Land for Gud. Hålogaland bispedømme 200 år*. Tromsø: Ravnetrykk 2004. 10s
- Bang, Sverre 2009. Salmebokforslaget i sjelesørgerisk perspektiv. *Tidsskrift for sjelesorg* 1/2009. s. 48-59.
- Brækken, Gaute og Torp Elisabeth: «Vi vil skape trygge rom» i Engedal, Leif Gunnar, Johnsen, Tore. "Menneskers arbeid eller Guds gave? En teologisk drøfting av forsoning med henblikk på forsoningsprosesser i Sápmi" I *Erkjenne fortid – forme framtid. Innspill til kirkelig forsoningsarbeid i Sápmi*, red. Tore Johnsen og Line M. Skum, 2013, Stamsund: Orkana. 20s
- Persson, B. Lennart og Torp, Elisabeth (red.) i : *Trygge rom. Trosopplæring i møte med sårbare og overgrepsutsatte barn og unge*. Verbum, Oslo 2013. 19 s
- Stifoss- Hansen, Hans: "Åndelig omsorg" og "Ritualer ved dødsfall" I: Kaasa, Stein (2007): *Palliasjon. Nordisk lærebok. 2. utgave*. 2007, s. 83-94 og s. 153- 162. 20s
- Engedal, L. G: Kristen sjelesorg i en postmoderne kultur. I: M.A. Ekedal og B. Wiedel. *Mötet med den splittrade människan. Om själevård i postmodern tid*, Stockholm: Verbum 2004, s. 19-69. 50s
- Grevbo, Tor Johan S. *Sjelesorgens vei. En veiviser i det sjelesørgeriske landskap – historisk og aktuelt*, Oslo: Luther forlag, 2006. s. 302-399. 97s
- Skum, Line M. "Land is life – life is land. Om urfolksrettigheter og forsoning sett i et diakonalt perspektiv" I *Erkjenne fortid – forme framtid. Innspill til kirkelig forsoningsarbeid i Sápmi*, red. Tore Johnsen og Line M. Skum, Stamsund: Orkana akademisk. 12s
- Stifoss-Hanssen, Hans: "Når verden raser sammen. Diakoniens identitet, ritualer som diakon og diakonens yrkesrolle". I: Johannessen, Kai Ingolf, Kari Jordheim og Kari Karsrud Korslien (red.): *Diakoni en kritisk lesebok*, s. 169-180. Trondheim: tapir akademisk forlag 2009. 11s
- Lartey, E. Y.: *In Living Color. An Intercultural Approach to pastoral Care and Counseling*. London and Philadelphia, Jessica Kingsley Publishers 2003. 164s
- Leenderts, Torborg Aalen: *Når glassflaten brister. Om brytningen mellom livet og troen*. Oslo: Verbum 2007, s. 337-357. 20s

Myrvoll, Marit: "*Bare gudsordet duger. Om kontinuitet og brudd i samisk virkelighetsforståelse*", Universitetet i Tromsø 2010, s. 133-157. 24s
<http://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/2967/thesis.pdf;jsessionid=E013CF8054748A8D1C459F12B96FF5CA?sequence=4>

Okkenhaug, Berit: "Når jeg ser ditt ansikt. Innføring i kristen sjelesorg". Oslo: Verbum 2002. 260s

Okkenhaug, Berit: *Når jeg skjuler mitt ansikt. Perspektiver på skam*. Oslo: Verbum 2009. 128s

Stifoss-Hanssen, Hans: "Ritualenes psykologiske og helbredende funksjon" i: Bunkholt, Marit (red.): *Møtet med den andre*. Oslo: Det praktisk-teologiske seminar 2007, s. 45-58. 13s

MADIA 407 Praksis

Mål:

Studenten skal ha 5 ukers praksis som er viktig for profesjonsdannelsen. Mastergrad i diakoni skal føre fram til en kompetanse som kvalifiserer for diakonstillinger i menigheter, institusjoner og organisasjoner. Dette innebærer at studentene må ha en grunnleggende innsikt i praksisfeltet og bli fortrolig med praktiske ferdigheter og tverrfaglig samarbeid knyttet til en diakonstilling. Studentene skal gjennom praksisen kunne mestre de viktigste praktiske utfordringene yrket krever.

Læringsutbytte

Studentene skal:

- kunne identifisere egne styrker og utfordringer i forhold til yrkesrollen.
- ha kunnskap og selvinnsikt til å kunne reflektere over egen yrkesutøvelse.
- skal utvikle en selvstendig og integrert tolkning av profesjonens identitet.
- få en forståelse for veiledningens betydning i den praktiske yrkesutøvelsen.
- ha innarbeidet en kontekstuell forståelse og praksis når de møter mennesker og lokalsamfunn.

Læringsinnhold

- Praksisforberedelser- arbeid med læringsmål for praksis
- Rammer og ressurser ute i feltet
- Bruk av metoder i praktisk diakonalt arbeid
- Evaluering av praksis sammen med veileder

Læringsaktiviteter

- Praksisforberedelser
- Praktiske oppgaver
- Praksisinnleveringer
- Veiledning

Vurderingsordning

Det forutsettes minst 80% fremmøte. Veileder anbefaler praksis til bestått/ikke bestått. Rektor tar den endelige avgjørelsen.

Alle yrkesspesifikke mappekrav i praksis må være godkjent senest 2 uker etter endt praksis:

- Ukentlig praksislogg (leveres i slutten av hver praksisuke).
- Beskrivelse og vurdering av frivilliges medvirkning i menighetens/ institusjonens diakonale arbeid (800 ord +/- 10%).
- Observasjonscase med faglig drøfting (1000 ord +/- 10%).
- Praksisrapport fylles ut sammen med veileder i siste veiledningstime.

Litteratur (592s):

- Botvar, Pål Ketil: "Endringer i nordmenns religiøse liv" i: Botvar, P.K./Schmidt, U.: *Religion i dagens Norge. Mellom sekularisering og sakralisering*. Oslo: Universitetsforlaget 2010, s.11-24. 13s
- Cameron, Helen, Richter, Philip, Davies, Douglas, Ward, Frances: *Studying Local Churches. A Handbook*. London: SCM Press 2005. S. 12-233 221s
- Nordstokke, Kjell: *Det dyrebare mennesket. Diakoniens grunnlag og praksis*. Verbum Kirkeforum 2002, s. 52 – 89. 37s

I tillegg:

300 sider selvvalgt litteratur i tilknytning til de yrkesspesifikke arbeidskravene i praksis: observasjonscase og beskrivelse og vurdering av frivilliges medvirkning i menighetens/ institusjonens diakonale arbeid.

3.4 Undervisnings- og læringsformer

Studentene har 6 ukesamlinger over to semestre med utVID/ MFede krav til litteratur og innlevering av arbeider i Fronter. I tillegg kommer 5 ukers veiledet menighetspraksis (evt. institusjonspraksis). I undervisningsukene inngår liturgiske øvelser, gjennomføring av øvelsesgudstjenester og andakter. Før- og etterarbeid rundt ukesamlingene og praksis skjer gjennom Fronter.

3.5 Eksamens- og vurderingsordninger

Arbeidsmappe: Innleggene i arbeidsmappen blir vurdert til godkjent/ikke godkjent. Alle innleggene må være godkjente for å kunne gå opp til mappesamtale.

Praksis: Praksisperioden må være bestått for å kunne gå opp til mappesamtale. Praksisveileder anbefaler praksis til bestått/ikke bestått. Rektor avgjør om praksis er bestått.

Presentasjonsmappe og mappesamtale: Presentasjonsmappen består av et utvalg av innleggene i arbeidsmappen:

- Læringsmål eller Praksisavtale
- 1 litteraturkommentar eller 1 tematisk liturgi
- 1 refleksjonsnotat
- 1 praksisinnlegg (b eller c. Se punkt 3 under arbeidskrav lenger ned)

- 1 faglig essay

Mappesamtalen med studenten gjennomføres med faglærer og ekstern sensor. Det tas utgangspunkt i presentasjonsmappen. Mappesamtalen blir vurdert til bestått/ikke bestått hvor bestått eksamen tilsvarer karakteren D.

Hjemmeeksamen: faglig essay over et gitt tema, 2500 ord +/- 10%.

Arbeidskrav:

Gjennom studiet skal studenten oppfylle en rekke arbeidskrav av ulikt omfang. Oversikt over disse legges ut på fronter:

1. Læringsmål

- a) formulering av egne læringsmål for emnet (600 ord +/- 10%) og for
- b) praksisavtalen

2. Kontinuerlig skriftlig arbeid i mindre omfang

- a) en litteraturkommentar knyttet til spesifikke undervisningstema (800 ord +/- 10%)
- b) en tematisk liturgi (1000 ord +/- 10%)
- c) ett faglig essay over en gitt problemstilling (2000 ord +/- 10%)
- d) ett refleksjonsnotat med drøfting av diakonens lederrolle (800 ord +/- 10%).
- e) Utdrag fra en sjelesørgerisk samtale (800 ord +/- 10 %).

3. Dokumentasjon fra arbeidskrav knyttet til praksis:

- a. Ukentlig praksislogg.
- b. Beskrivelse og vurdering av frivilliges medvirkning i menighetens/ institusjonens diakonale arbeid (800 ord +/- 10%).
- c. Observasjonscase med faglig drøfting (1000 ord +/- 10%).
- d. Praksisrapport fylles ut sammen med veileder i siste veiledningstime.

4. Litteraturliste

5. Dokumenter tilknyttet gjennomføring av praksis og taushetsplikt

6. Fraværsliste

Beskrivelse av de enkelte arbeidskrav i arbeidsmappa

a. Læringsmål:

Et kort dokument om studentens mål med utdanningen på KUN - for eksempel delt opp i kunnskapsmål, ferdighetsmål og holdningsmål.

b. Praksisavtale

Avtalen om praksis som utarbeides mellom student og veileder på praksisstedet ved første veiledningstime over en mal fra KUN. Avtalen inneholder bl.a. studentens læringsmål for praksis og en oversikt over hendelser i menigheten som studenten kommer til å delta i i praksisperioden.

c. Litteraturkommentar

Studenten tar for seg étt kapittel eller én artikkel fra delemnets anbefalte litteratur, og tar personlig, kritisk og faglig begrunnet stilling til argumentasjonen i artikkelen. Litteraturkommentaren skal gjengi artikkelens argumentasjon og studentens egne argumenter i saken.

d. Tematisk liturgi

Studenten lager utkast til en gudstjeneste eller andakt eller kirkeromsvandring eller en lignende hendelse med gudstjenestelig karakter med et bestemt tema for en bestemt målgruppe (eksempler: kveldsgudstjeneste på familieleir, gategudstjeneste ved menighetens fasteaksjon, temagudstjeneste i forbindelse med skaperverkets dag etc). Utkastet beskriver en målsetting og tema for hele tilstelningen og inkluderer en kort begrunnelse for valg av de forskjellige liturgiske elementer, bønner, salmer, bibeltekster.

e. Faglig essay

Et skriftlig arbeid, på masternivå, med et fastsatt omfang, der emnet er avtalt i samråd med faglærer eller gitt konkret av faglærer, skrevet i sjangeren fagartikkel.

f. Refleksjonsnotat med drøfting

Studenten skriver et notat med refleksjon over egen yrkesrolle/ diakonen som leder av menighetens diakonitjeneste.

g. Utdrag fra en sjelesørgerisk samtale

Hensikten med utdraget er å gi et bilde av samtaleforløpet; hva som var temaer og hvilke problemstillinger og spørsmål som dukket opp underveis fra samtalepartene. Hvor var samtalsens "kritiske punkter" og greier studenten å fange opp underliggende spørsmålsstillinger etc. Til slutt skriver studenten en refleksjon over samtalen og egen rolle.

Innleveringer knyttet til praksis:

1. Praksislogg

Studenten skriver praksislogg over malen sett- lært- lurt.

2. Beskrivelse og vurdering av frivilliges medvirkning i menighetens/ institusjonen diakonale arbeid:

Ta utgangspunkt i ett eller flere tilbud/aktiviteter i menigheten/ institusjonen hvor du har deltatt, og beskriv med bakgrunn i samtaler og/eller observasjoner hvordan frivillige medarbeidere medvirker. Vurder diakonens rolle i møte med de frivillige. (Dersom frivillige medarbeidere ikke medvirker i institusjonen, gjøres en diakonifaglig vurdering av dette forholdet).

3. Observasjonscase:

Studenten beskriver en konkret hendelse fra praksis i anonymisert form, eks. fra et trosopplæringstiltak, diakonalt tiltak, gudstjeneste e.l., som er egnet til å belyse problemstillinger knyttet til tverrfaglig samarbeid. Casen legges ut på fronter i en bestemt mappe. Studenten sørger for at minst to medstudenter kommenterer på casen, og skriver et sluttsammendrag som skisserer og faglig begrunner handlingsalternativer. Hver student skal på sin side besvare minst to caseinnlegg fra medstudenter.

4. Praksisrapport

Ved praksisperiodens slutt gjennomføres og protokolleres en oppsummerende veiledningssamtale over en mal fra KUN, hvor veileder gir en slags "samleveiledning" til studenten. Både veileder og student bidrar skriftlig. Problemstillinger som tidligere ikke er gjort kjent for studenten, kan ikke tas opp her. Det anbefales at studenten får anledning til å gi tilbakemelding på veilederens arbeid som praksisveileder.

Annet:

Litteraturliste

Studentens valg og eventuelle godkjente endringer i forhold til anbefalt litteratur skal gå tydelig fram.

Underskrevet taushetserklæring som omfatter ukesamlinger og praksisperioden.

4. Vedlegg

SKJEMA FOR PRAKSISRAPPORT Kirkelig utdanningscenter nord

Praksisrapporten utarbeides av veileder sammen med student i avslutningsfasen av praksisperioden. Rapporten underskrives av begge og sendes til lærerstedet. Dersom veileder og student oppfatter svarene på noen av spørsmålene forskjellig, er det ønskelig at dette kommer fram i rapporten. Dersom det trengs mer plass ved utfylling av skjemaet for hånd, bruk baksiden av arket og henvis til nummeret på spørsmålet. NB: for Stiftspraksis gjelder eget skjema for vtp-ordningen.

Studentens navn:	
Veileders navn:	
Praksismenighet:	
Bispedømme:	
Tidspunkt for praksis:	

1. Hvordan vurderes tilretteleggingen av praksis (mht. informasjon og de praktiske sider ved opplegget)?

Student:	
Veileder:	

2. Beskriv kort opplegg og innhold i praksisperioden.

Student (evt. veileder)	
-------------------------------	--

3. Gi en kort beskrivelse av dine målsettinger for praksis.

Student:	
----------	--

4. Hvordan arbeidet studenten med sine målsettinger? Vær konkret.

Student:	
Veileder:	

5. Hva opplever du har skjedd med studenten gjennom praksistiden?

Student:	
Veileder:	

6. Hvordan fungerte studenten i samarbeidsrelasjoner?

Student:	
Veileder:	

7. Hvilke impulser har praksis gitt deg til ditt faglige arbeid og din spiritualitet/ ditt trosliv ?

Student:	
----------	--

8. Hvordan opplever student og veileder relasjonen seg imellom?

Student:	
Veileder:	

9. Andre kommentarer

Student:	
Veileder:	

10. Hva synes å være studentens styrke i framtidig tjeneste? Hva vil være viktige områder å arbeide VID/MFere med faglig og personlig?

Student:	
Veileder:	

11. Veileder bes krysse av ett av alternativene nedenfor:

Praksis anbefales vurdert som BESTÅTT:	
Praksis anbefales vurdert som IKKE BESTÅTT:	

Dato

Sted

Studentens underskrift

Veileders underskrift